

DOI 10.31558/2307-2318.2020.3.5

УДК 658.8.012.12

JEL: D21, L11, L90, O19

Сакун Л.М.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту,

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

ORCID: 0000-0001-5113-4154

lesyasakun13@gmail.com

Вєдєніна Ю.Ю.,

к.е.н., доцент кафедри менеджменту,

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

ORCID: 0000-0001-7472-6654

vedenina424@gmail.com

Мажаренко К.П.,

старший викладач кафедри менеджменту,

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

ORCID: 0000-0003-4178-1299

katerina.dkp@ukr.net

Вєлькін Б.О.,

Кременчуцький національний університет імені Михайла Остроградського

elkin2850@gmail.com

УПРАВЛІННЯ РЕЗУЛЬТАТИВНІСТЮ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА НА МІЖНАРОДНИХ РИНКАХ

Вибір Україною шляху до євроінтеграції ставить нові вимоги щодо діяльності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках. Враховуючи той фактор, що зовнішньоекономічна діяльність відіграє вирішальну роль в умовах посилення інтеграційних процесів, гарантує передумови активного розвитку виробництва на інноваційній основі, важливим є дослідження проблем результативності підприємств за умов виходу на нові ринки збуту.

Актуальність досліджуваної проблеми полягає в розгляді можливих шляхів забезпечення підвищення результативності діяльності підприємств, що реалізують свою продукцію на міжнародних ринках.

Метою статті є оцінка основних показників результативності зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств України, визначення пріоритетних напрямів подальшого розвитку вітчизняної промисловості на міжнародних ринках.

За результатами проведеного дослідження показників результативності діяльності ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» виявлено ряд невирішених питань, які не дозволяють досягнути бажаного рівня, та запропоновані шляхи зменшення негативних наслідків виявлених проблем за допомогою кроків підвищення інтенсивності зовнішньоекономічної діяльності, що дозволить провести переорієнтацію в

пріоритетах щодо ринків збуту продукції відповідно до кон'юнктури, яка склалася в сучасних умовах господарювання.

Ключові слова: міжнародні ринки, управління результативністю, вагонобудування, зовнішньоекономічна діяльність, конкурентоспроможність, експорт.
Рис. – 3, Літ. – 7.

Сакун Л.М.,

к.э.н., доцент кафедры менеджмента,
Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
ORCID: 0000-0001-5113-4154
lesyasakun13@gmail.com

Веденина Ю.Ю.,

к.э.н., доцент кафедры менеджмента,
Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
ORCID: 0000-0001-7472-6654
vedenina424@gmail.com

Мажаренко К.П.,

старший преподаватель кафедры менеджмента,
Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
ORCID: 0000-0003-4178-1299
katerina.dkp@ukr.net

Велькин Б.О.,

Кременчугский национальный университет имени Михаила Остроградского
elkin2850@gmail.com

УПРАВЛЕНИЕ РЕЗУЛЬТАТИВНОСТЬЮ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЯ НА МЕЖДУНАРОДНЫХ РЫНКАХ

Выбор Украиной пути к евроинтеграции ставит новые требования относительно деятельности отечественных предприятий на международных рынках. Учитывая тот фактор, что внешнеэкономическая деятельность играет решающую роль в условиях усиления интеграционных процессов, гарантирует предпосылки активного развития производств на инновационной основе, важным является исследование проблем результативности предприятий в условиях выхода на новые рынки сбыта.

Актуальность исследуемой проблемы заключается в рассмотрении возможных способов обеспечения повышения результативности деятельности предприятий, реализующих свою продукцию на международных рынках.

Целью статьи является оценка основных показателей результативности внешнеэкономической деятельности машиностроительных предприятий Украины, определения приоритетных направлений дальнейшего развития отечественной промышленности на международных рынках.

По результатам проведенного исследования показателей результативности деятельности ПАО «Крюковский вагоностроительный завод» выявлен ряд нерешенных вопросов, которые не позволяют достичь желаемого уровня, и предложены пути уменьшения негативных последствий выявленных проблем с помощью шагов повышения

интенсивности внешнеэкономической деятельности, что позволит провести переориентацию в приоритетах относительно рынков сбыта продукции в соответствии с конъюнктурой, сложившейся в современных условиях хозяйствования.

Ключевые слова: *международные рынки, управление результативностью, вагоностроение, внешнеэкономическая деятельность, конкурентоспособность, экспорт.*

Рис. – 3, Лит. – 7.

L. Sakun,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Department of Management
Kremenchug National University named after Mikhail Ostrogradsky
ORCID: 0000-0001-5113-4154
lesyasakun13@gmail.com

Y. Viedienina,

Candidate of Economic Sciences, Associate Professor,
Department of Management
Kremenchug National University named after Mikhail Ostrogradsky
ORCID: 0000-0001-7472-6654
vedenina424@gmail.com

K. Mazharenko,

Senior Lecturer,
Department of Management
Kremenchug National University named after Mikhail Ostrogradsky
ORCID: 0000-0003-4178-1299
katerina.dkp@ukr.net

B. Vielkin,

Kremenchug National University named after Mikhail Ostrogradsky
elkin2850@gmail.com

MANAGEMENT OF EFFICIENCY OF THE ENTERPRISE IN INTERNATIONAL MARKETS

Ukraine's choice of the path to European integration places new demands on the activities of domestic enterprises in international markets. Given the fact that foreign economic activity plays a crucial role in strengthening integration processes, guarantees the prerequisites for active development of production on an innovative basis, it is important to study the problems of enterprise performance in entering new markets.

The urgency of the researched problem consists in consideration of possible ways of maintenance of increase of efficiency of activity of the enterprises realizing the production in the international markets.

The purpose of the article is to assess the main indicators of the effectiveness of foreign economic activity of machine-building enterprises of Ukraine, to determine the priority areas for further development of domestic industry in international markets.

According to the results of the study of performance indicators of PJSC "Kryukiv Carriage Plant" a number of unresolved issues were identified, which do not allow to reach the desired level, and suggested ways to reduce the negative effects of identified problems through steps to increase the intensity of foreign economic activity. products in accordance with the current situation in modern business conditions.

Key words: international markets, performance management, car building, foreign economic activity, competitiveness, export.

Fig. – 3, Ref. – 7.

Постановка проблеми. Одним із основних факторів забезпечення сталого розвитку та науково-технічного прогресу України є прогресивне зростання промисловості. Галузь машинобудування у структурі переробної промисловості України займає третю позицію за питомою вагою. Важливою складовою промислового потенціалу держави є машинобудування, а від рівня результативності діяльності його підприємств залежить стан соціально-економічного розвитку країни.

Вибір Україною шляху до євроінтеграції ставить нові вимоги щодо діяльності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках. Враховуючи той фактор, що зовнішньоекономічна діяльність відіграє вирішальну роль в умовах посилення інтеграційних процесів, гарантує передумови активного розвитку виробництв на інноваційній основі, важливим є дослідження проблем результативності підприємств за умов виходу на нові ринки збуту.

Актуальність досліджуваної проблеми полягає в розгляді можливих шляхів забезпечення підвищення результативності діяльності підприємств, що реалізують свою продукцію на міжнародних ринках.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Серед наукових праць, які вивчають проблематику управління міжнародною діяльністю підприємств, процеси інтеграції України у світовий економічний простір, забезпечення міжнародної конкурентоспроможності продукції, необхідно відзначити дослідження таких вітчизняних науковців, як: Т.І. Алексєєва [1], П.І. Юхименко, Л.П. Гацька, М.В. Півторак [2], А.О. Фатенок-Ткачук [3], О.О. Трут [4], М.Ю. Явдак [5] та інші.

Метою статті є оцінка основних показників результативності зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств України, визначення пріоритетних напрямів подальшого розвитку вітчизняної промисловості на міжнародних ринках.

Викладення основного матеріалу. Промисловість є однією з провідних галузей економіки, яка утворює підґрунтя науково-технічної трансформації, тим самим створюючи передумови для економічного зростання. Однією із вагомих підгалузей виробництва транспортних засобів є вагонобудування.

Вагонобудування в Україні є перспективною сферою діяльності, беручи до уваги те, що залізничний транспорт забезпечує майже 82% вантажних і 36% пасажирських перевезень, здійснюваних всіма видами транспорту.

На сьогодні лідером вагонобудівної галузі в Україні є ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» (м. Кременчук). Підприємство багато років спеціалізувалося виключно на формуванні різних типів вантажних вагонів (вагони-платформи, напіввагони, тощо). За останні роки було освоєно випуск пасажирських вагонів метро, потягів, а також швидкісних міжрегіональних електропотягів.

Крюківський вагонобудівний завод (КВБЗ) – один з найпотужніших машинобудівних виробництв в Україні, що випускає великий асортимент транспортних

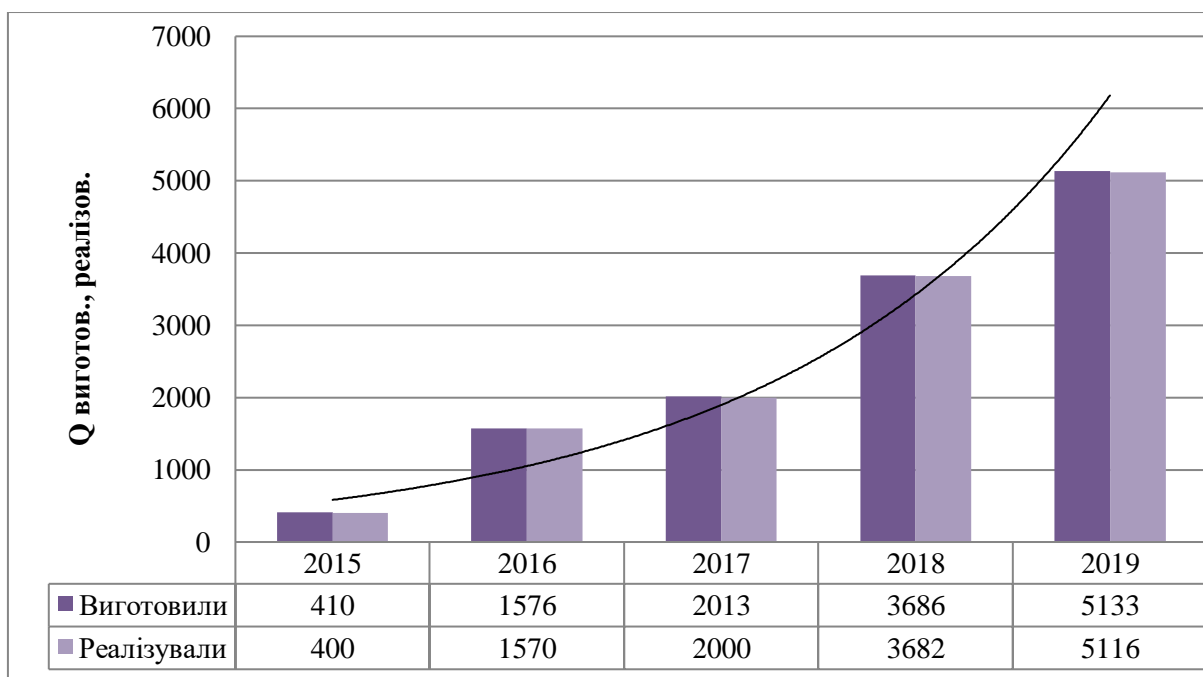
засобів, таких як вантажні (вагони-платформи, цистерни, вагони бункерного типу, піввагони) і пасажирські вагони, вагони метро, запасні частини й візки для вантажних вагонів, колісні пари, запчастини для вагонів метро та ескалаторів, контейнери, дорожня техніка.

Серед вітчизняних конкурентів ПАТ «КВБЗ» наступні підприємства: ПрАТ «Дніпровагонмаш», ТОВ «Попаснянський ВРЗ», вагонобудівний завод «Карпати», промислово-інвестиційний холдинг «Augum group». Більшість із перерахованих заводів виробляють вантажні вагони.

Економічна та політична ситуація, яка склалася в Україні сьогодні, воєнні події останніх років, – усе це є причиною змін у динаміці загальної структури економіки держави, а також у сфері зовнішньоекономічної діяльності підприємств країни.

Воєнні дії, які відбуваються в Україні, поставили перед державою та підприємствами-експортерами низку нових викликів і завдань, пов'язаних зі збереженням взаємовідносин з головними стратегічними партнерами та водночас просуванням і зміцненням позицій на міжнародній арені [1].

Так, не зважаючи на розрив відносин із Росією, Крюківський вагонобудівний завод зміг відновити обсяги виробництва після спаду 2014-2015 років. Динаміка виробництва вантажних вагонів представлена на рис. 1.

Рисунок 1 – Динаміка виробництва вантажних вагонів ПАТ «КВБЗ», шт.

*складено авторами на підставі [7]

З проведеного аналізу видно, що з кожним роком випуск та реалізація продукції зростає. Так, обсяг реалізації вантажних вагонів у 2019 році збільшився на 39% відносно до обсягу 2018. Щодо пасажирських вагонів, то також необхідно відзначити значне зростання: із 8 вагонів у 2018 до 18 у 2019, що складає 125%. Але потужності підприємства набагато більші. Тому актуальним завданням для подальшого розвитку заводу є пошук нових ринків збуту продукції [2,6].

Підприємство постійно працює над пошуком нових ринків збуту у міжнародному середовищі. Зокрема на протязі 2016-2018 років було поставлено 750 вантажних вагонів до Туркменістану, проведена робота з виходу на ринки збуту країн Європи, Азії, Африки, Америки, постачаючи продукцію у понад 10 країн світу. Основними країнами-партнерами на протязі багатьох років залишаються Казахстан, Білорусія, Молдова, країни Балтії, плідною виявилася багатолітня співпраця з Ісламською Республікою Іран, Монголією, Китайською Народною Республікою.

У 2018 році ПАТ «КВБЗ» отримав дозвіл на випуск нових версій вагона для перевезення зерна – моделі 19-7053-03 вантажністю 71 тонна з осьовим навантаженням 23,5 тонни на вісь та моделі 19-7053-04 вантажністю 76,5 тонни з навантаженням 25 тонн на вісь. Основними замовниками вагонів-зерновозів стали приватні фірми (операторські компанії, промислові підприємства, компанії агропромислового комплексу) країн СНД, Балтії, України.

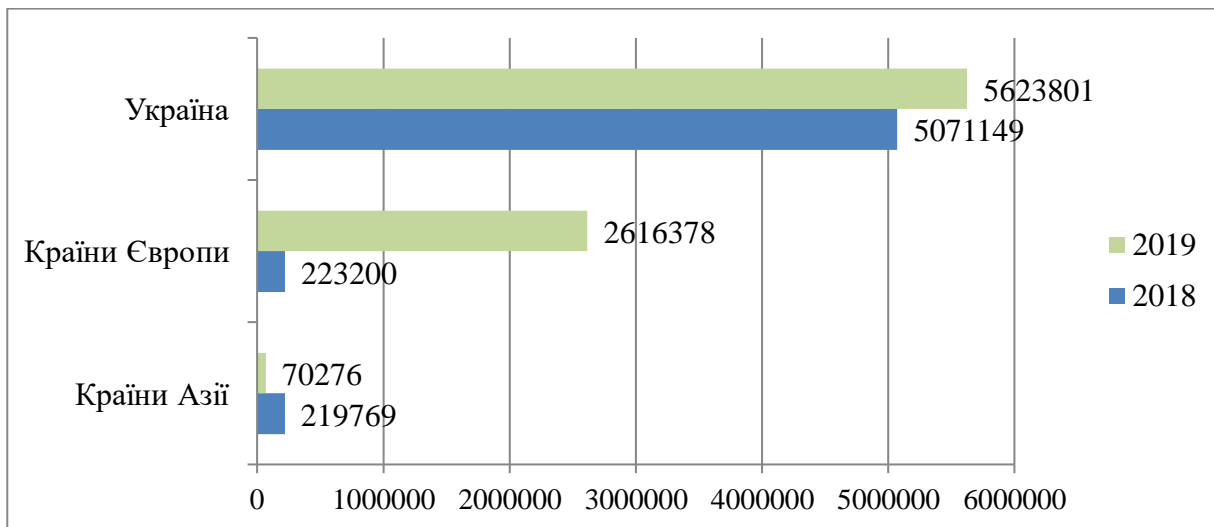
Також адміністрація Крюківського вагонобудівного заводу представила нові вагони габариту РІЦ, тобто вагони євро-габариту, які експлуатують у країнах Західної Європи. У 2018 році почалися пробігові випробування на Укрзалізниці першого локомотива компанії General Electric - TE33AC «Тризуб».

Основними споживачами продукції ПАТ «КВБЗ» на зовнішніх ринках збуту є:

1. У країнах СНД: державні адміністрації залізниць; транспортні і операторські компанії; метрополітени; промислові підприємства; приватні компанії.
2. У країнах близького та далекого зарубіжжя: приватні компанії залізничного бізнесу; компанії, зайняті в сфері збору і транспортування побутових відходів; промислові підприємства.

Слід відзначити, що експорт продукції машинобудування в країни ЄС наштовхується на чисельні труднощі, пов'язані зі стандартами, технічними уставами, екологічними вимогами [3]. Не можна виключати й протекціоністські прагнення передусім завантажити власні робочі сили.

Загальна сума експорту продукції Крюківського вагонобудівного заводу за 2019 рік склала 2'665'847,77 тис. грн., що становить 33,12% від зального обсягу реалізації. Продукція заводу постачалася до 7 країн світу. Географія реалізації наведена на рис. 2.

Рисунок 2 – Обсяги поставок продукції ПАТ «КВБЗ» за географічними регіонами, тис.грн.

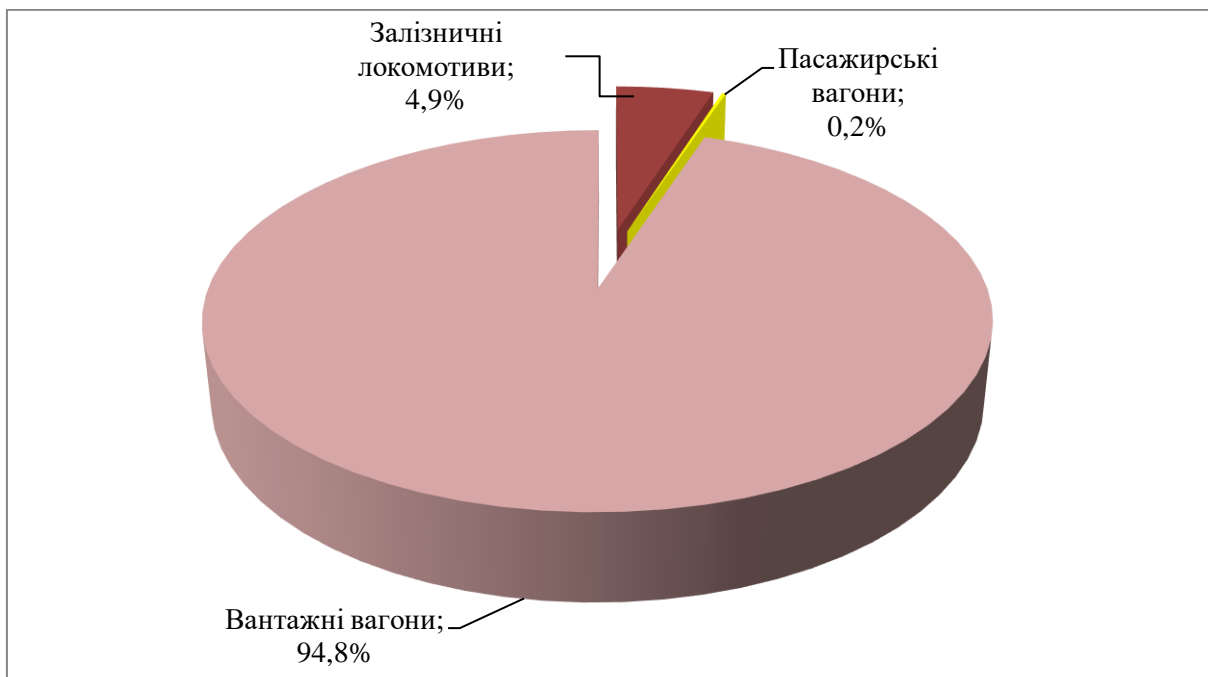
*складено авторами на підставі [7]

За даними, наведеними на рис. 2, необхідно відзначити, що на протязі 2019 року відбулися зміни в структурі поставок на зовнішніх ринках збуту: у країни Азії експорт скоротився з 4% у 2018 до 1% у 2019 році, тоді як продаж продукції до країн Європи значно збільшилась: з 4% у 2018 році до 31,5% у 2019 у загальному обсязі реалізації.

У 2019 році ПАТ «КВБЗ» було продовжено виконання робіт у напрямку локалізації виробництва локомотивів. У межах партнерських відносин ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» і американської компанії «General Electric» протягом 2019 року було складено та відправлено на адресу замовника 15 локомотивів «ТРИЗУБ» мод. ТЕЗЗАС.

Зовнішньоторговельна діяльність є важливою складовою товарного обігу, економічної та зовнішньої безпеки держави. Особливу увагу слід приділити загальній структурі експортних поставок України рухомого складу залізничного транспорту, з якої видно, що найбільш експортують до інших держав вантажні вагони (94,8%) (рис.3).

Рисунок 3 – Структура експортних поставок рухомого складу залізничного транспорту України

*складено авторами на підставі [7]

Аналізуючи ситуацію на ринку вантажного вагонобудування ближнього зарубіжжя за 2019 рік, необхідно відзначити, що за підсумками роботи 53 вагонобудівних і вагоноремонтних підприємств країн СНД у 2019 році спостерігається збільшення обсягів випуску вантажних вагонів. Також за 12 місяців 2019 року заводи СНД підвищили обсяг продажів на 39,00% порівняно до 2018 року.

Серед вищезазначеної кількості вагонобудівних і вагоноремонтних підприємств країн СНД за підсумками роботи у 2019 році Крюківський вагонобудівний завод займає 6 місце за рейтингом. Місткість ринку, що займає ПАТ «КВБЗ» на ринку вантажного вагонобудування країн СНД за 2019 рік зросла до 5,56 %. Присутність підприємства в ТОП-10 вагонобудівних заводів СНД за обсягами поставок вантажних вагонів забезпечено за рахунок виконання контрактів на поставку 5 116 вантажних вагонів споживачам України, Молдови, Білорусі, Монголії та інших держав близького

зарубіжжя.

Аналізуючи стан ринку продукції транспорту соціального призначення (ТСП) у 2019 році потрібно відмітити, що з 10 підприємств СНД вагони соціального призначення виробляли 9 підприємств. Ринковий темп продажу продукції транспорту соціального призначення в СНД за 2019 рік порівняно з 2018 роком склав 113,62 %.

За результатами роботи ПАТ «КВБЗ» з випуску продукції ТСП протягом 2019 року серед 9 вагонобудівних підприємств країн СНД (які виготовляли вагони ТСП), враховуючи поставку 18 пасажирських вагонів локомотивної тяги серії 61-779, трьох вагонного дизель-потягу ДПКр-3 на адресу АТ «УЗ», відремонтованих 10 пасажирських вагонів міжрегіонального потягу локомотивної тяги та 18 вагонів електропоїзду «ТАРПАН», Крюківський вагонобудівний завод займає 6-е місце. Частка ринку вагонів транспорту соціального призначення країн СНД, яку зайняв ПАТ «КВБЗ» за підсумками 2019 року, склала 1,92 %.

Серед іноземних виробників-конкурентів ПАТ «КВБЗ» на міжнародних ринках окрім підприємств СНД необхідно відзначити компанії: Alstom (Франція), Siemens (Німеччина), Hyundai (Південна Корея).

ПАТ «Крюківський вагонобудівний завод» є підприємством з повним циклом виробництва, починаючи від створення комерційної та технічної ідеї і до здійснення постачання готової продукції. Даний завод отримав сертифікати якості ISO 9001 і AAR.

Показник результативності діяльності підприємства є одиницею виміру фактору успіху і стратегічною метою, досягненням якої оцінюється робота окремих процесів та організації в цілому. Тобто показник результативності – це певний стандарт, який дозволяє кількісно оцінити ступінь досягнення стратегічної мети [4].

Результативність організаційної системи формується під впливом багатьох факторів: потенціалу системи, збалансованості складових організації, рівня розвитку усіх підсистем організації, конкурентної позиції організації на ринку та інших. Результативність, з одного боку, залежить від створення умов і результатів праці на конкретному об'єкті, а з іншого – від зовнішнього середовища та ситуацій, які визначають кон'юнктуру ринку та від величини акціонерного капіталу й величини доходу від реалізованого товару. Управління результативністю діяльністю організації ґрунтується на основі наступних концептуальних положень:

1. Максимальна конкретизація стратегії підприємства, що означає послідовне перетворення стратегії у систему підпорядкованих цілей для кожного наступного рівня в структурі організації.

2. Максимальна формалізація стратегії, тобто визначення системи кількісно-якісних показників для вимірювання ступеню досягнення кожної конкретної цілі, починаючи від існуючого стану до цільового індикатора (цільового показника, що відображає стан досягнення цілі).

3. Максимальна персоніфікація стратегії, тобто доведення кожної прикладної цілі до конкретного виконавця у такому вигляді, щоб для нього була зрозуміла його конкретна ціль, а також можливі способи її досягнення, місце цієї цілі у загальній стратегії підприємства.

4. Максимально точна система контролю витрат ресурсів під час реалізації стратегії. [5].

Для подальшої ефективної роботи ПАТ «КВБЗ» Правлінням були розроблені та затверджені Наглядовою радою інвестиційні плани, план товарного випуску продукції, контрольні цифри досягнення результату на 2020 рік і завдання з забезпечення прибутковості виробництва.

До показників результативності на майбутній період необхідно віднести:

- створення продукції в межах диверсифікації виробництва, якої потребують споживачі на ринках збуту;
- забезпечення розширення частки та географії експортного ринку;
- спільно з міністерствами і відомствами України проводити роботу з розвитку внутрішнього ринку з метою стабілізації стану виробничих галузей, в т.ч. з формування дієвих галузевих та державних програм;
- адаптація продукції ПАТ «КВБЗ» до вимог технічних регламентів і стандартів ЄС та Митного Союзу;
- реалізація в повному обсязі заходів щодо зниження собівартості продукції з метою забезпечення конкурентоспроможності підприємства в ціновому сегменті;
- забезпечення якісного і своєчасного гарантійного та сервісного обслуговування продукції підприємства;
- виконання підписаних і укладання нових контрактів з АТ «Укрзалізниця» щодо постачання дизель-потягів і пасажирських вагонів.

Висновки. Результативність діяльності підприємства визначається рівнем досягнення очікуваного стану об'єкту управління, та характеризується точністю визначення конкретних проблем і знаходженням ефективних способів їх розв'язання. Для ПАТ «КВБЗ» залишаються невирішеними наступні питання:

- 1) зменшення попиту на піввагони через продовження терміну експлуатації вантажних вагонів в Україні;
- 2) дефіцит державного фінансування замовлень продукції з боку АТ «Укрзалізниця»;
- 3) посилення ринкової конкуренції з боку іноземних виробників.

За результатами проведеного дослідження показників результативності діяльності Крюківського вагонобудівного заводу, пропонуються шляхи зменшення негативних наслідків виявлених проблем за допомогою збільшення інтенсивності зовнішньоекономічної діяльності, зокрема:

- запровадження диверсифікації за ринковим принципом, а саме вихід на нові міжнародні ринки європейського напрямку та дальнього зарубіжжя;
- збільшення обсягів виробництва через розширення асортименту продукції за вимогами ринкового попиту;
- підвищення конкурентоспроможності продукції шляхом впровадження міжнародних стандартів.

Виконання цих заходів дозволить усунути диспропорції в просторовій структурі зовнішньої торгівлі підприємства, провести переорієнтацію в пріоритетах щодо ринків збуту продукції відповідно до кон'юнктури, яка склалася в сучасних умовах господарювання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алексеева Т.І. Організаційно-економічний механізм забезпечення зовнішньоекономічної діяльності підприємства. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 7 (981). С. 3–9.
2. Юхименко П. І., Гацька Л. П., Півторак М. В., Вихор М. В. Міжнародний менеджмент: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2011. 488 с.
3. Фатенок-Ткачук А.О. Аналізування факторів впливу на розвиток зовнішньоекономічної діяльності машинобудівних підприємств. *Наукові праці КНТУ. Економічні науки*. 2010. Вип. 17. С. 15–22.

4. Трут О.О. Концепція управління результативністю як основа виконання стратегії організації. *Академічний огляд. Економіка і підприємництво*. Дніпро. 2018. Вип. 2 (49). С.75–79.
5. Явдак М.Ю. Критерії оцінки результативності діяльності підприємства. *Бізнес інформ*. 2011. №11. С. 70–74.
6. Мажаренко К.П. Перспективи розвитку зовнішньоекономічної діяльності України на міжнародних ринках. *Вісник Хмельницького національного університету: Економічні науки*. №1. 2014. С. 223–227.
7. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html

REFERENCES

1. Alekseeva, T.I. (2013). Organizational and economic mechanism of ensuring foreign economic activity of the enterprise . *Visnyk NTU «KHPI»*. 7 (981), 3–9 [in Ukrainian].
2. Yushymenko, P.I., Gatska, L.P., Pytorak, M.V., Vykhov, M. V. (2011). *International management*. Kyiv: Tsentr uchbovoyi literatury [in Ukrainian].
3. Fatenok-Tkachuk, A.O. (2010). Analyzing factors of influence on the development of foreign economic activity of machine-building enterprises. *Naukovi pratsi KNTU, Economic Sciences*. 17, 15–22 [in Ukrainian].
4. Trout, O.O. (2018) Concept of performance management as the basis for the implementation of the organization's strategy. *Akademichnyy ohlyad. Ekonomika i pidpryyemnytstvo*, 2 (49), 75-79 [in Ukrainian].
5. Yavdak, M.Y. (2011). Criteria for assessing the effectiveness of the enterprise. *Business Inform*, 11, 70-74 [in Ukrainian].
6. Mazharenko, K.P. (2014). Prospects for the development of foreign economic activity of Ukraine within international markets. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu: Economic Science*, 1, 223-227 [in Ukrainian].
7. State Statistics Service of Ukraine. Retrieved from http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/oper_new.html [in Ukrainian].